

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)

Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)

Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)

София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841

e.mail: office@judgesbg.org

web: <http://www.judgesbg.org>

До Съдийската колегия на ВСС
До председателя на Върховния касационен съд

Уважаеми членове на Съдийската колегия на ВСС,

На 16 октомври тази година в специализирания правен сайт lex.bg беше публикувана статия, която информираше за съдебен акт на Апелативния специализиран съд, с който се осъществява съдебен контрол върху определение на първоинстанционния Специализиран наказателен съд (СпНС).¹ Заглавието на публикацията е цитат от определението: *„Правото трябва да бъде опазено от съдии, които не го познават, а го упражняват като занаят“*, а в нея са изложени следните оценъчни съждения на автора, обвързани с цитати от определението:

„Апелативните съдии цитират и част от определението на съдия Михайлова..., като отбелязват, че го правят, за да илюстрират докрай юридическото ниво на проверяваното определение. „На фона на гореизложеното, трагикомично звучи призивът в края на определението: „Пазете правото! Включително и от закона!“. Четейки акта на СНС, въззивният състав остава с убеждението, че правото наистина следва да бъде опазено, но не от закона, а от съдии, които не познават правото, а го упражняват като занаят“.

„Базирането на аргументите за изменение на мярката в по-лека на собствени незаконосъобразни действия, насочени към неоснователно удължаване на производството, меко казано буди сериозно недоумение“.

„Относно мярката за неотклонение на подсъдимата: в тази част на определението си СНС – 23 състав, сам е намекнал – на лист 56 – за своя „не добър професионализъм“. Смуцаващото е, че е продължил да го демонстрира, съзнавайки, че прави неуместни сравнения с мерките за неотклонение по друго дело на „друго семейство обвиняеми“. От контролираното определение не става ясно, познава ли съдебният състав материалите от това дело и основанията за изменение на мерките за неотклонение на посочените от него обвиняеми, или необходимият и достатъчен паралел според него е, че и в този случай се касае за „семейство обвиняеми“.

---

¹ Правният сайт „Lex.bg“ – „Правото трябва да бъде опазено от съдии, които не го познават, а го упражняват като занаят“ - <https://news.lex.bg/%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be%d1%82%d0%be-%d1%82%d1%80%d1%8f%d0%b1%d0%b2%d0%b0-%d0%b4%d0%b0-%d0%b1%d1%8a%d0%b4%d0%b5-%d0%be%d0%bf%d0%b0%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d0%be-%d0%be%d1%82-%d1%81%d1%8a%d0%b4%d0%b8/>

Публикацията е била препечатана или цитирана впоследствие в други информационни сайтове и платформи: topvesti.bg; bgdnes.bg; legalwords.bg; 24plovdiv.bg и др.

Придобилият публична известност факт, че в съдебен акт на въззивната съдебна инстанция се прави персонална оценка на професионалните качества на първоинстанционния съдия с посочения стил и тон, поставя в принципен план необходимостта да бъде обсъден въпросът за допустимия език, който горестоящата съдебна инстанция следва да съблюдава, за да не уязви обективната и субективната независимост на съда. В стратегическия документ, който сте приели с Ваше решение (по протокол № 31/23.10.2018 г.) – Стандарти за независимост на съдебната власт, сте декларирали пред всички български граждани, че независимостта е основна ценност на съдебната власт, предпоставка за върховенството на закона и гаранция за справедлив процес.² Припомнили сте и това, че индивидуалната независимост може да бъде засегната както от външна намеса и въздействие на държавните институции, обществените организации, медиите и гражданите, така и от вътрешни влияния в рамките на съдебната власт.

Във формулираните в Стандартите рискове, които засягат обективната независимост на съдията (1.2.), са включени следните опасности:

(11) Лични обиди, внушения и манипулации, които включват поставяне под въпрос на професионалната компетентност на съдия... или квалифициране на съдия с уронващи репутацията изрази;

(13) Недопустимо влияние от страна на административни ръководители и съдии от горестоящи инстанции;

(14) Вътрешен натиск от членове на ВСС върху съдиите или между съдиите от различни инстанции;

(16) Липса на адекватна реакция от страна на административния ръководител, Общото събрание, Съдийската колегия или Пленума на ВСС, при всеки случай на засягане на независимостта на съдебната власт.

Стратегическият документ ясно показва разбирането Ви, че се изисква адекватна и своевременна реакция при възникване както на външен, така и на вътрешен риск за дискредитиране на съда, защото бездействието само по себе си също представлява заплаха. Удовлетворени сме от реакцията Ви в заседанието на 3.11.2020 г. по отношение на флагрантната външна опасност за обективната независимост на съда от страна на високопоставен представител на законодателната власт (с изказване пред медия на зам.-председателя на Народното събрание Валери Симеонов). Сега е време да

---

² Минималните стандарти за съдебна независимост в същата насока са формулирани и в международните актове: Стандартите за съдебна независимост на Международната организация на адвокатите (The International Bar Association), във Всеобщата декларация за независимо правосъдие, приета от Първата световна конференция за независимо правосъдие (Монреал), в Основните принципи за независимост на съдебните органи, приети от Седмия конгрес на ООН за превенция на престъпността и третирането на закононарушителите (Милано).

покажем на обществото, че със същата категоричност административният орган на съдебната власт, конституционно уреден в системата на държавните органи именно за да обезпечи ефективното функциониране на съда и да гарантира независимостта му, разпознава със същата чувствителност и възникването на вътрешен риск за индивидуалната независимост на съдия и решително предприема мерки за неговото своевременно преодоляване.

Оживяването на стандартите в ежедневна последователна практика на административните органи на съдебната власт и в изработване на истински действени механизми за защита на индивидуалната независимост на всеки съдия са единственият способ за ефективна и жизнеспособна саморегулация на съдебната власт. Това е и единственият начин да се гарантира обществената сигурност, че отделената от политическите власти чрез институционалната си и функционална независимост съдебна власт е способна качествено да се самоуправлява, така че да не поставя в опасност принципа на върховенство на правото.

Съзнаваме, че в случая рискът за вътрешната независимост на съдебната власт произтича от съдебен акт, поради което липсата на опит на съдоустройствената система и на изграден институционален механизъм за уместна реакция при такъв род опасности се превръщат в допълнителна трудност пред ефективното съдебно самоуправление. Необходимо е обаче да бъде категорично подчертано, че публично разпространеният риск за вътрешната независимост на съдията от СпНС не произтича от изхода на въззивния съдебен контрол на постановеното от него определение, нито от който и да е въпрос по съществуващото на конкретното дело. Рискът е породен от използваните езикови форми във въззивния съдебен акт, които създават впечатление за високомерно и презрително отношение на въззивния съдебен състав спрямо първоинстанционния, изразяват не само пред страните по делото внушението, че съдията от СпНС е некомпетентен, и така се превръщат в средство за неговото унизяващо zlepоставяне пред обществото, доколкото всеки съдебен акт може да бъде публично достъпен. В този смисъл констатирането на реализираната заплаха за професионалното достойнство на наш колега, за уязвяването на неговия авторитет, а оттам и за независимостта му, и изразяването на недвусмислено ясна позиция за това какви следва да са уместните езикови средства на контролните инстанции, за да не бъдат нарушени изискванията на Кодекса за етично поведение на българските магистрати и утвърдените от Вас Стандарти за независимост на съдебната власт, не представляват недопустима намеса във вътрешното убеждение на съда.

Поради това, без да засягаме естеството на конкретния казус, предмет на съдебните решения, за да допринесем за полезната дискусия, която считаме за наложително да проведете на свое публично заседание, обръщаме внимание на още няколко принципни въпроса, които са относими, когато се дефинират границите на допустимата реч.

Формата на съдебния акт има съществено значение за справедливостта и ефективността на правосъдието, защото чрез нея се постига убедителността на съдебното волеизявление. Върховната съдебна инстанция по наказателни дела е имала повод да предяви някои изисквания към формата на съдебния акт, който не бива да поставя под съмнение безпристрастността и независимостта на съдебния състав и неговото уважение към страните. В ПВС № 1/13.07.1953 г. се акцентира, че мотивировката на съдебния акт никога не трябва да се изразява в полемика с жалбата или протеста. Посоченото положение е валидно в още по-голяма степен за мотивите, в които горната инстанция обсъжда изводите по фактите и правото, възприети от долната, защото гарантира не само съблюдаването на дължимото уважение към човешкото достойнство и постига убедителността на съдебния акт, която е налице,

когато той демонстрира безпристрастност. Но същото положение обезпечава и стабилността на публичния ред, тъй като съдебната власт, за да изпълни конституционната си задача, е необходимо по всяко дело да отправя ясен знак към обществото, че всеки съдия е компетентен да го реши правилно и това е възможно именно поради ефективно защитена независимост от всички външни на процеса фактори, включително и такива, които са свързани с конюнктурните особености на отношенията в един съд или между различните съдилища, на администрирането и управлението на системата от съдилища.

В Становище № 11 (2008) на КСЕС на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа относно качеството на съдебните решения се подчертава, че съдиите, чиято задача е да издават качествени решения, са в особено добра позиция да инициират дискусия относно качеството на съдебните решения и да определят факторите за такова качество и условията за оценяването му. Същевременно професионализмът на съдията е основна гаранция за качество на решението и важна част от вътрешната среда, влияеща на съдебното решение. Професионализмът включва високо ниво на правно обучение на съдиите, както и развитие на култура на независимост, етика и справедливост.

Извън всякакво съмнение е, че оценяването на правилността на съдебното решение е основна задача на инстанционния контрол, като нито за момент избраните езикови средства и патос в контролния съдебен акт не следва да оставят съмнение, че предметът на проверка е подменен и вместо съдебния акт на долустоящата съдебна инстанция се обсъжда в злепоставяща светлина личността на съдията. В цитираното становище на КСЕС (Част Втора, т. 3, б. „ф”) се подчертава, че **методите за оценяване на качеството на съдебните решения не трябва да пречат на независимостта на съдебната система като цяло или поотделно, не трябва да служат като бюрократично средство само по себе си и не трябва да се бъркат с оценката на професионалните способности на отделните съдии за други цели.**³

Съобразявайки изтъкнатите принципни насоки, изразяваме нашето убеждение, че Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет следва да изрази позиция по поставения казус през призмата на Стандартите за независимостта на съдебната власт и Кодекса за етично поведение на българските магистрати. Тази позиция би могла да бъде начало на полезна дискусия за ефективната саморегулация на съдебната власт, за формулиране на ефективни решения за избягване на подобни ситуации в бъдеще и за защита на професионалната репутация на засегнатия съдия.

Доколкото Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет е кадрови орган на съдиите, в чиято компетентност са атестирането и повишението на съдиите, то методите и системите за оценка не само на съдържанието, но и на формата на съдебните решения са съществена част от управлението на кариерния процес. Затова е наложително да се даде отговор за допустимия етичен и професионален стандарт, приложим по отношение на използваните езикови средства и форми в съдебните актове и изразеното в тях отношение както към съдиите от контролираните инстанции, така и към участниците в съдебните процеси. Това ще допринесе не само за утвърждаване на високи професионални стандарти за оценката на качеството на съдебните актове, но и за изграждане на още един ефективен механизъм за неутрализиране на рисковете от вътрешноинституционален натиск върху индивидуалната независимост на съдиите от контролираните съдебни инстанции. Поради значението на изведената проблематика и обстоятелството, че тя не е била обект на специални мерки за саморегулация досега, считаме, че е подходящо да бъдат организирани общностни професионални дебати с

---

³ Т. 60-61 от Становище № 11 (2008) на КСЕС.

участие на съдии от цялата страна и да се предложи на Националния институт на правосъдието да включи в програмата си подходящи форми на обучение на съдиите за допустимия език и отношение в съдебните актове още при първоначалното им встъпване в длъжност.

Стратегическите мерки обаче не бива да отклонят вниманието от първостепенния по значение въпрос – да се гарантира защита на професионалното достойнство на засегнатия в конкретния случай съдия.

София, 10.11.2020г.

Управителен съвет на
Съюза на съдиите в България